

MODUŁ II NAUCZYCIELI WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

CELE NAUCZANIA

ROLA TIK W REALIZACJI CELÓW UCZENIA SIĘ UCZNIÓW

1

Cele modułu II

W drugim module kursu nauczysz się planować lekcje wychowania fizycznego, podczas których będziesz zwracać szczególną uwagę na świadome uczenie się uczniów. Dowiesz się, w jaki sposób technologia informacyjna i komunikacyjna może wspierać ten proces. Poznasz także kryteria dobrej praktyki stosowania TIK w uczeniu się uczniów.

Atmosfera w klasie, która sprzyja uczeniu się

Atmosferę w klasie tworzą ludzie – nauczyciele i uczniowie. Wpływ na nią ma także otoczenie edukacyjne, tzn.: klasa szkolna i jej wyposażenie (w tym pomoce dydaktyczne), organizacja przestrzeni, zarządzanie czasem. Nauczyciel, pracując z uczniami, od pierwszego spotkania z nimi zaczyna budować w klasie atmosferę, która towarzyszy uczeniu się. Jeśli z klasą pracuje kilku nauczycieli, wszyscy wnoszą wkład w tworzenie atmosfery – w specyficzny dla siebie sposób wprowadzają elementy składające się na rozbudzenie ciekawości poznawczej, poczucia, że nauka jest wartością, potrzeby uczenia się i rozwijania umiejętności przydatnych w dalszej nauce oraz w życiu. Jednym słowem – wpływają na tworzenie i istnienie „ducha klasy”. Od nauczycieli w znacznej mierze zależy, jak uczniowie będą podchodzili do uczenia się, na ile będą aktywni w tym procesie oraz w jakim stopniu wezmą odpowiedzialność za naukę.

Dobra lekcja to taka, w czasie której każdy uczy się efektywnie

W bieżącym module zajmiesz się zasadami planowania dobrej lekcji angażującej uczniów w kształcenie sprawności fizycznej oraz wiedzy i umiejętności w zakresie sportu i rekreacji. Zanim zaczniesz wprowadzać technologię informacyjną, warto uświadomić sobie, że nie ma dobrego nauczania bez pokazywania uczniom sensu uczenia się i użyteczności wiedzy, którą zdobywają na konkretnej lekcji, bez monitorowania postępów uczniów oraz podsumowania tego, czego się nauczyli.

Dobre, a więc skuteczne, nauczanie polega na osiągnięciu celów kształcenia w obszarze wiedzy, umiejętności i postaw, które określone zostały w **podstawie programowej**. Uczniowie nie zawsze są zainteresowani osiągnięciem celów lekcji na równi z nauczycielem. Jest tak głównie dlatego, że ich nie znają. Chodzi o to, by uczniowie byli świadomi celów lekcji, by wiedzieli, po czym rozpoznać, że je osiągają, oraz by zdawali sobie sprawę, **po co stosują technologię informacyjną i jak poprawia ona proces uczenia się?**

Dla ciebie istotne będzie, jak TIK może ułatwić i przyspieszyć osiągnięcie celów edukacyjnych oraz **czy technologia może być bardziej skuteczna dydaktycznie, niż narzędzia wykorzystywane do tej pory**. Trzeba przyglądać się wnikliwie, czy nie jest stosowana tylko dla siebie samej lub po to, by przypisać jej rolę tradycyjnych narzędzi dydaktycznych, których użycie być może byłoby skuteczniejsze.

Dotychczasowa wiedza ucznia i jej znaczenie dla osiągnięcia celów lekcji

Kiedy przystępujesz do planowania lekcji, wiesz, co z podstawy programowej do tej pory zostało „przerobione” i jaką wiedzę oraz umiejętności powinni posiadać twoi uczniowie z zajęć, które odbyły się np. w minionym tygodniu, miesiącu czy w poprzednich klasach. Na tym zazwyczaj opierasz cele nowej lekcji i określasz kryteria ich osiągnięcia. W trakcie lekcji zdarza się jednak, że część uczniów nie pamięta wcześniej przekazanych informacji lub nie ma opanowanych umiejętności niezbędnych do kształcenia kolejnych, które przewidziałeś/eś na bieżące zajęcia. Pojawia się zagrożenie, że cele nie zostaną osiągnięte. Jest to sytuacja trudna dla nauczyciela, a jeszcze trudniejsza dla uczniów. Jeśli nie są oni w stanie przyswajać nowych informacji, rozumować i wykorzystywać dostarczonej im wiedzy, często wyłączają się z lekcji i nie robią postępów.

Zdarza się też, że uczniowie przechowują wcześniej nabytą wiedzę w zakamarkach mózgu i samodzielnie nie wydobywają jej stamtąd, ponieważ nie zauważają związku tego, co już wiedzą, z tym, czym zajmują się aktualnie. Jeszcze większym kłopotem dla nich jest znalezienie łączności między treściami, którymi zajmowali się na zajęciach z innych przedmiotów lub poznali poza szkołą, a bieżącym tematem. W takich sytuacjach trzeba im pomóc w uruchomieniu potrzebnej wiedzy i uświadomieniu jej ciągłości.

Na początku każdej lekcji i w czasie jej przebiegu przywołuj dotychczasową wiedzę i doświadczenia uczniów. Zaktywizowanie jej będzie procentować w dalszym przebiegu zajęć. Nie tylko pokażesz uczniom związek między tym, co już znają, a tym, co będzie nowe, lecz także dasz im poczucie bezpieczeństwa i ładu. Sprawisz też, że wiedza i umiejętności będą odbierane jako użyteczne, uporządkowane, spójne, powiązane ze sobą oraz możliwe do wykorzystania w różnych kombinacjach. Aby to zrobić, możesz na przykład powiedzieć:

- Na wcześniejszych lekcjach dowiedzieliście się, że ....., dzisiaj wykorzystacie tę wiedzę do .....
- Potraficie już sprawnie ..... i ..... . W czasie bieżącej lekcji te umiejętności będą wam potrzebne do tego, żebyście nauczyli się .....
- Nauczyliście się już kiedyś ....., ... i ..... . Na tej wiedzy i umiejętnościach będziecie opierać to, co zrobicie teraz.
- To, co już znacie z poprzednich lekcji, czyli ....., jest bardzo podobne do ..... . Za chwilę wykorzystacie tę wiedzę.

Możesz też do przywołania wiedzy uczniów lub pokazania im związku dawniej opanowanych umiejętności z bieżącą lekcją, posłużyć się pytaniami, np.:

- Skąd już wiecie, że .....? (uczniowie odpowiadają). Zastosujecie tę wiedzę w następującym zadaniu: .....
- Kiedy nauczyliście się robić/tworzyć/wykonywać/rozwiązywać .....? (uczniowie odpowiadają). Teraz umiejętność ..... wykorzystacie w nowej sytuacji.
- Jak możecie wykorzystać posiadane już umiejętności ..... do .....
- Co na ten temat wiecie już spoza szkoły? (uczniowie odpowiadają, że .....) Ta wiedza będzie potrzebna do czekającego was teraz zadania.

Z różnych badań nad uczeniem się wynika, że uczący najlepiej przyswajają nową wiedzę, gdy nadbudowuje się ona na wiedzy już posiadanej, gdy nowa wiedza „przykleja się” do dawnej.

Istnieje wiele innych sposobów przywoływania i uruchamiania posiadanej wiedzy oraz umiejętności uczniów. Wielu nauczycieli chętnie posługuje się **wizualizacjami**, które pozwalają przenieść uczniów w miejsca, sytuacje i czas, z którymi wiąże się posiadana przez nich wiedza, np. proszą uczniów o zamknięcie oczu, by krótko opowiedzieć o tym, co uczniowie „widzą”. Może to być np. rzecz, którą poznali wcześniej: postać głównego bohatera lektury, gród średniowieczny, siatka prostopadłościanu, mapa Afryki, budowa atomu, dzieło sztuki itp. Wizualizację można wykorzystać też do przywołania wiedzy o przebiegu procesu (np. kiełkowania nasion) lub przypomnienia etapów/struktury opanowanych umiejętności (np. kozłowania piłki w miejscu przed nauką kozłowania piłki w marszu i biegu).

Możesz wykorzystać inne pomysły, pamiętając, że **NIE CHODZI tutaj o sprawdzanie i ocenianie tego, czego uczniowie uczyli się dawniej i co powinni pamiętać. Celem przywoływania wcześniejszej wiedzy jest wsparcie uczniów w nadbudowywaniu jej, w tworzeniu nowych struktur wiedzy/umiejętności i powiązań między nimi.** Poza tym, aktywizując wiedzę posiadaną przez uczniów, sprawiasz, że uczenie się staje się widoczne. Uczniowie dostrzegają, że idą do przodu, robią postępy, bardziej świadomie uczestniczą w lekcjach i mają satysfakcję z procesu uczenia się oraz jego efektów. Mogą też świętować swoje sukcesy. W takim świętowaniu chodzi głównie o wewnętrzne poczucie zadowolenia i dumę z osiągnięć, nie o nagrody i stopnie. Kiedy uczniowie widzą swoje postępy i cieszą się nimi, mają silniejszą motywację do nauki. Używamy słowa „świętowanie”, ale nie chodzi tu tylko o specjalne, wielkie okazje. Warto na bieżąco świętować małe, codzienne sukcesy. My, nauczyciele, często skłonni jesteśmy uważać, że nie ma czego świętować, jeśli jest to tylko wykonanie obowiązku (w tym przypadku – uczniowskiego). Przez takie podejście pozbawiamy uczniów radości z ich osiągnięć.

Jak określać cele uczenia się i kryteria osiągnięcia tych celów?

Jeśli uczniowie znają tylko temat lekcji, to często nie domyślają się, co mają poznać i zrozumieć oraz co nowego będą potrafili, nie dostrzegają sensu uczenia się i tym samym mają mniejszą ochotę do wysiłku, jaki włożą w naukę oraz na osobistą aktywność. Dlatego

nauczyciel zastanawia się nad celami przed lekcją i przekazuje je uczniom tak, aby każdy z nich mógł je zrozumieć. **Kiedy uczniowie znają i rozumieją cele, mają większą motywację do uczenia się.** W trakcie lekcji uczniowie są w stanie osiągnąć jeden, najwyżej dwa cele uczenia się. Na więcej najczęściej nie wystarcza czasu.

Niejednokrotnie cele mylone są przez nas z aktywnościami uczniów, działaniami, zadaniami do wykonania. Aby trafnie sformułować cele uczenia się, warto trzymać się zasady: określam to, co chciałabym/chciałbym, aby moi uczniowie wiedzieli i potrafili po lekcji.

Aby cele stały się dla uczniów osobistymi celami uczenia się, warto podać je w formach:

W czasie dzisiejszej lekcji zrozumiesz/zrozumiecie .....

Będziecie potrafili .....

Nauczysz się/Nauczycie się .....

Przykłady:

1. Wychowanie fizyczne – II etap edukacyjny:
  - Nauczę się celnie podawać piłkę jedną ręką do koleżanki/ kolegi.
  - Nauczę się chwytać oburącz piłkę rzuconą do mnie.
2. Wychowanie fizyczne – III etap edukacyjny:
  - Poznacie zasady sztafety.
  - Będziecie potrafili przeprowadzić bieg sztafetowy.

Należy zadbać o to, aby cele uczenia się były całkowicie jasne dla uczniów, oraz **posługiwać się możliwie prostym i zrozumiałym dla nich językiem – ich językiem.** Jeśli chcemy, aby wszyscy uczniowie w klasie osiągnęli te cele, muszą najpierw wiedzieć, o co w nich chodzi.

Często my, nauczyciele, nie przywiązujemy wagi do uświadamiania uczniom celów uczenia się. Jesteśmy skupieni na przerobieniu jak największej partii materiału i przekazywaniu maksymalnie dużej porcji informacji, czasem takich, które znacząco wybiegają poza ramy określone podstawą programową. Zazwyczaj spieszymy się z realizacją programu nauczania, gdyż uważamy, że uczniowie wciąż wiedzą za mało, aby osiągnąć wysokie wyniki na sprawdzianie zewnętrznym. Taka praktyka nie przynosi zamierzonych efektów i grozi tym, że uczniowie nie nadążą za naszymi wymaganiami.

Aby uczniowie mogli ocenić, czy osiągnęli cele, trzeba najpierw ustalić, po czym będzie można to poznać, czyli określić **kryteria sukcesu**, szukać **dowodów świadczących**, że

uczniowie w czasie lekcji zrozumieli to, co mieli zrozumieć, oraz mają umiejętności, które mieli wypracować. **Dowodów na to, że uczenie się ma miejsce oraz że przybywa wiedzy i umiejętności, dostarczają sami uczniowie. Nauczyciel powinien przewidzieć te dowody i podać do wiadomości uczniom, aby potrafili je rozpoznać.** Dowodami tymi będą możliwe do zaobserwowania fakty, czynności ucznia. Jeśli uczeń je wykonuje, potwierdza osiągnięcie celu, jeśli nie umie ich wykonać, to znaczy, że celu nie osiągnął.

Na przykład dla podanych wyżej celów lekcji wychowania fizycznego **kryteria sukcesu dla ucznia** mogłyby brzmieć:

1. Wychowanie fizyczne – II etap edukacyjny:
  - Układam piłkę na dłoni, wykonuję zamach ręką w tył nad głowę i wykonuję dokładne podanie w przód do partnera.
  - Chwytam piłkę w dłonie ustawione w koszyczek tak, aby nie wypadła na podłogę.
2. Wychowanie fizyczne – III etap edukacyjny:
  - Wyjaśniam na czym polega bieg sztafetowy.
  - Podaję i odbieram pałeczkę w biegu sztafetowym.

Jak podawać uczniom cele lekcji?

W jaki sposób monitorować ich zrozumienie i osiągnięcie?

Warto dołożyć starań, by cele ciągle towarzyszyły uczniom podczas nauki, tzn. były widoczne i łatwe do sprawdzenia oraz przypomnienia sobie. Możesz ustalić z uczniami, czy przedstawiś cele na tablicy, czy je podyktujesz, czy może dasz uczniom kartkę z celami i poprosisz, aby wkleili ją do zeszytu.

Użycie TIK może zapewnić uczniom stały kontakt wzrokowy z zapisanymi celami i kryteriami sukcesu oraz ułatwić utrwalenie ich na przykład poprzez eksponowanie na tablicy interaktywnej, wyświetlenie na ekranie za pomocą projektora czy zapisanie ich przez uczniów na dysku komputera osobistego, który mają do dyspozycji w klasie.

Uczniowie mogą zapisywać i gromadzić cele uczenia się oraz kryteria sukcesu do kolejnych lekcji, dzięki wykorzystaniu komunikacji elektronicznej. Ty możesz im to ułatwić poprzez przesyłanie celów i kryteriów za pośrednictwem różnych narzędzi, np. poczty e-mail, dokumentów Google (konieczne jest posiadanie konta Gmail), bloga edukacyjnego, platformy e-learningowej (jeśli korzysta z niej szkoła), strony internetowej szkoły (w dziale

przedmiotowym dla uczniów), a nawet zdjęć lub informacji na portalu społecznościowym. Lista możliwości jest otwarta i każdy pomysł pozwalający na skuteczne zwiększenie u uczniów świadomości celów uczenia się, może okazać się tym, który „chwyci” w twojej klasie. Są to sprawy ważne do przemyślenia, ponieważ nie zawsze wykorzystanie technologii komputerowej jest najlepszym wyborem. Być może nakład pracy włożony w obsługę urządzeń technicznych okaże się niewspółmierny do efektów, a inne możliwości uświadamiania uczniom celów lekcji, np. przekazanie ich ustnie lub zapisanie na tablicy, okażą się skuteczniejsze. To ty decydujesz, który sposób jest najbardziej korzystny.

Oryginalny pomysł zaproponowała **Zofia Sołtys, nauczycielka języka angielskiego w klasie pierwszej** w jednej z warszawskich szkół podstawowych:

*Aby realizację celów przedstawić uczniom ciekawiej, ustaliliśmy, że będziemy **zapisywać cele w języku ucznia na niewielkich kartonikach o proporcjach średniowiecznej cegły**. Z tych cegiełek, które pod koniec zajęć ocenimy jako zrealizowane cele, będziemy budować zamek na ścianie z tyłu klasy. Cegiełki będzie można różnie układać, a także usuwać, jeśli dany materiał dzieciaki zapomną. Wtedy wyrwa w murze pokaże, jak ważna jest spójna wiedza. (...) **Lekcje, podczas których wszyscy pracują, będą premiowane przywilejem wprawienia okna, a nawet witrażu, w zamku**. Z czasem może przekształci się w rezydencję albo pałac.*¹

Uczniowie powinni znać cele, zanim zaczną je realizować. Nie wystarczy jednak, że podasz cele, o których wszyscy zapomną zaraz po dzwonku kończącym zajęcia. Aby cele przekazywane uczniom mogły „pracować” na rzecz edukacji, można zastosować kilka prostych metod.

- **Upewnij się, na ile uczniowie rozumieją postawione cele.** Poproś ich, by wyrazili własnymi słowami, co mają osiągnąć w trakcie danej lekcji. Mogą np. porozmawiać o tym pół minuty w parach, a potem wypowiedzieć się na forum klasy.
- **Odwołuj się do nich na poszczególnych etapach lekcji** i wskazuj uczniom, co już osiągnęli, z którym celem związane jest aktualne działanie oraz który cel stoi jeszcze przed nimi. Gdy stwierdzisz, że uczniowie osiągnęli już jeden z celów uczenia się, możesz powiedzieć na przykład: *Mamy już dowody tego, że pierwszy cel osiągnęliście. Teraz zajmiemy się drugim i będziemy pracować nad tym, żebyście potrafili...*

¹ Materiał z kursu *Lider oceniania kształtującego*.

- **Przed zakończeniem zajęć przypomnij cele** lub poproś uczniów, aby to zrobili. W tym miejscu możesz znów wspierać się narzędziami TIK. Zorganizuj **podsumowanie lekcji połączone z odniesieniem się do celów**.

Podsumowanie lekcji

Jak przekonać się, czy uczniowie osiągnęli cele?

Podsumowanie lekcji jest konieczne, aby uczniowie mogli dać ci informację zwrotną, czy osiągnęli cele określone na jej początku. Jest to ważne także dla uczniów. Każdy z nich powinien wiedzieć, czego się nauczył. Jednym z prostszych sposobów podsumowania lekcji jest dokończenie przez uczniów (ustnie lub w zeszycie) zdania podsumowującego, na przykład wybranego spośród następujących:

- Dziś nauczyłam się, że...
- Zrozumiałem, że...
- Przypomniałam sobie, że...
- Zaskoczyło mnie, że...
- Dziś osiągnąłem założony cel, gdyż...
- Chciałabym jeszcze popracować nad...

Uczniowie dostarczają ci dowody osiągnięcia celów uczenia się, kiedy prezentują swoją wiedzę i stosują umiejętności. Możesz wykorzystywać różne narzędzia TIK, aby przeprowadzić z uczniami ćwiczenia i zadania w klasie lub w domu, np. stworzyć plik w edytorze tekstu lub arkusza kalkulacyjnym, wydrukować go i dać do wypełnienia uczniom.

Możesz też:

- zadanie zawarte w pliku przesłać uczniom drogą internetową, aby wykonali i odesłali je do sprawdzenia pocztą e-mail,
- analizować wspólną pracę wielu uczniów nad zadaniem wykonywanym w czasie rzeczywistym w tzw. chmurze, którą zapewnia dyski wirtualne (np. **Dokumenty Google**) dostępne w internecie,
- uczniowie mogą wykonać w klasie ćwiczenia, wykorzystując oprogramowanie tablicy interaktywnej,
- uczniowie mogą rozwiązać zadania zamieszczone przez ciebie na platformie edukacyjnej, z której korzysta szkoła, np. Nauczyciel.pl, Scholaris, Moodle, Librus, na blogu edukacyjnym, na stronie internetowej szkoły w dziale dla uczniów albo w serwisie

Moje-Ankiety.pl (www.moje-ankiety.pl), Profitest.pl (www.profitest.pl) lub Ankiетка.pl (www.ankietka.pl).

Podsumowanie lekcji dostarczy ci informacji przydatnych w planowaniu kolejnych zajęć uwzględniających to, co uczniowie w pełni opanowali, oraz to, do czego trzeba wrócić, aby cała klasa mogła uczyć się dalej.

Przykłady z praktyki nauczycieli

W materiale do tego modułu zostało już omówione planowanie lekcji z uwzględnieniem treści podstawy programowej, szczególnie pod względem celów lekcji i kryteriów ich osiągnięcia. Wiesz już, w jaki sposób możesz silniej niż dotychczas wpływać na świadome uczenie się uczniów i skłaniać ich do podejmowania odpowiedzialności za naukę. Wykorzystanie nowoczesnych technologii nie jest do tego konieczne, jednak mądre posługiwanie się TIK może wzbogacić uczenie się uczniów i pomóc im w szybszym osiągnięciu celów edukacyjnych.

Poniżej zostały podane przykłady z praktyki nauczycieli pracujących w edukacji wczesnoszkolnej oraz prowadzących zajęcia z uczniami o specjalnych potrzebach uczących w szkole podstawowej. Pokazują one, jak w codziennej pracy prowadzenie lekcji można **ukierunkować na cele edukacyjne i świadome oraz widoczne uczenie się uczniów**. Pokazują również, jak wykorzystywać TIK w roli narzędzia wspierającego pracę nauczyciela i ucznia. Każdy przykład to co najmniej dwie kolejne lekcje, które uwzględniają ciągłość wiedzy i umiejętności uczniów.

PRZYKŁAD 1. – dwie kolejne lekcje wychowania fizycznego, I etap edukacyjny

<p>Autor Małgorzata Ostrowska</p>	<p>Temat lekcji Opowieść ruchowa <i>W lesie</i></p>
<p>Cel lekcji Uczeń wykonuje ćwiczenia kształtujące i doskonali swoją sprawność fizyczną.</p>	<p>Cele lekcji w języku ucznia/ dla ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nauczę się naśladować ruchy zwierząt, które można spotkać w lesie. • Nauczę się pokonywać niskie przeszkody.
<p>Kryteria sukcesu dla ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potrafię pokazać, jak poruszają się zające, lisy, żaby, ptaki i gąsienice. • Przeskakuję przez wąski rów wyznaczony liniami oraz ponad piłką lekarską. 	
<p>Dotychczasowa wiedza uczniów na temat realizowany podczas lekcji Jak ją uruchamiasz u uczniów?</p> <p>Dzieci w klasach I–III opanowały podstawowe formy ruchu: bieg, skoki z odbicia obunóż i jednonóż, potrafią wspinać się, czworakować, pełzać oraz przetaczać się. Znają z obserwacji sposoby poruszania się wybranych zwierząt i wiedzą, jakie zwierzęta można spotkać w lesie. Przeprowadzam krótką wizualizację. Proszę uczniów, aby zamknęli oczy i wyobrazili sobie, że są w lesie. Kiedy to zrobią, zachęcam ich, aby oczami wyobraźni zobaczyli, co znajduje się dokoła nich, aby „przyjrzeni się” podłożu, na którym stoją, zauważyli na nim drobne rośliny i zwierzęta, które poruszają się między nimi. Potem mówię, żeby „obserwowali” krzewy i paprocie, które rosną przed nimi oraz przyglądali się zwierzętom przemykającym między gałęziami i liśćmi. Na koniec skupiam ich obserwację na konarach i koronach drzew, w których można dostrzec wiewiórki i różne ptaki, a także „usłyszeć” ich śpiew. Kiedy dzieci otworzą oczy, proszę ich, żeby opowiedziały krótko, jakie zwierzęta wyobraziły sobie w tym lesie i jak one się poruszały. Ponieważ dzieci z najmłodszych klas mają tendencję do mówienia naraz, podaję jednemu uczniowi małą piłeczkę. Tylko to dziecko opowiada, które ma piłeczkę w ręce, pozostałe słuchają. Na koniec chwaleb uczniów za opowiadania i mówię: <i>Świetnie poszło wam wyobrażanie sobie zwierząt żyjących w lesie i sposobu ich poruszania się. Teraz w sali gimnastycznej zrobimy sobie wycieczkę po lesie i będziecie naśladować ruchem to, co w nim się dzieje.</i></p>	

Sposób podania celów lekcji i sprawdzenia ich zrozumienia przez uczniów

Na sali gimnastycznej nie ma tablicy i możliwości przedstawienia celów lekcji uczniom w taki sposób, aby mieli je stale przed oczami, dlatego trzeba je uświadomić dzieciom i często opierać się na ich pamięci. Uczniowie w najmłodszych klasach lubią operować różnymi przyborami, dlatego mogą na przykład odnajdywać cele lekcji, ukryte pod spodem dużych krążków w czterech kolorach – żółtym, czerwonym, zielonym i szarym – ułożonych na podłodze. Umawiam się z uczniami, że krążki żółte symbolizują żaby, czerwone – biedronki, zielone – pasikoniki, a szare – zające. Pod spodem krążków w każdym kolorze przyklejam cele zapisane na kartkach samoprzylepnych. Liczba krążków jest równa liczbie dzieci, a w każdym kolorze jest mniej więcej tyle samo krążków. Na jednym krążku danego koloru jest tylko połowa zdania stanowiącego cel lekcji, zatem przy dwóch celach lekcji zapis mieści się na czterech krążkach. Rozkładam krążki w czterech kolorach przypadkowo na podłodze i proszę uczniów, aby swobodnie poruszali się między nimi. Na sygnał, którym jest podniesienie ręki, dzieci zajmują określoną pozycję przed krążkiem. Każde dziecko np. robi siad skrzyżny przed jednym krążkiem. Potem proszę, aby wszyscy, którzy siedzą przy krążku tego samego koloru połączyli się w zespoły, odczytali to, co jest zapisane na przyklejonej karteczce i ułożyli z tekstu dwa zdania, które są celami lekcji. Kiedy cztery grupy są gotowe, wyznaczam jedną z nich do zaprezentowania pierwszego celu a drugą – do odczytania drugiego. Mówię do uczniów: *Wszyscy, którzy rozumieją cele lekcji tak, żeby mogli wyjaśnić innym, podnoszą swój krążek dwoma rękami nad głowę. Ci, którzy nie rozumieją dobrze celów lekcji siadają na krążku na podłodze.* Wybieram ucznia, który swoimi słowami określa cele lekcji. Jeśli część uczniów siada, podchodzą do nich koledzy rozumiejący cele i wyjaśniają je. Na koniec tej części lekcji każdy zespół ustawia swoje krążki z celami lekcji na parapecie okna, w widocznym miejscu.

Sposób nawiązywania do celów w czasie toku lekcji

Nawiązuję do celów lekcji przed wykonaniem ćwiczeń, które mają największe znaczenie dla osiągnięcia konkretnego celu. Informuję uczniów: *Teraz zajmujemy się pierwszym celem lekcji. Przypomnijcie, jak on brzmi.* Kiedy nadchodzi moment wykonywania ćwiczeń związanych z drugim celem lekcji, mówię do dzieci: *Dobrze wam poszła praca nad celem pierwszym, czas na osiągnięcie drugiego celu. Kto pamięta, co jest drugim celem naszej lekcji?*

Sposób sprawdzenia osiągnięcia celów lekcji podczas ich podsumowania

Na zakończenie lekcji proszę, aby dzieci przypomniały sobie w parach cele lekcji. Kto ich nie pamięta, może podejść do krążków stojących na parapecie okna i przeczytać cele. Umawiam się z uczniami, że zrobią teraz samoocenę osiągnięcia celów lekcji w następujący sposób: jeśli ktoś uważa, że osiągnął oba cele lekcji, na mój sygnał wejdzie na drugi szczebel drabinki, jeśli uważa, że osiągnął jeden z celów – stanie na pierwszym szczeblu, jeśli myśli, że nie osiągnął żadnego z dwóch celów lekcji – pozostanie na podłodze przed drabinką. Na słowo *start* uczniowie podchodzą do drabinek i wchodzą na szczeble lub pozostają na podłodze. Kiedy znajdują się na wybranym miejscu zliczam, ilu z nich osiągnęło cele i przekazuję wynik tej samooceny do wiadomości dzieci.

12

Autor Małgorzata Ostrowska	Temat lekcji Tor przeszkód
Cel lekcji Uczeń pokonuje przeszkody w bezpieczny sposób.	Cel lekcji w języku ucznia/ dla ucznia • Nauczę się pokonywać tor przeszkód ułożony na sali gimnastycznej
Kryteria sukcesu dla ucznia <ul style="list-style-type: none"> • Pokonuję przeszkodę, przeskakując nad nią, przechodząc lub pełzając pod nią i obiegając ją. • Trafiam piłeczką palantową lub woreczkiem do celu położonego na podłodze, stojącego na niej i zawieszonoego na ścianie. 	
Dotychczasowa wiedza uczniów na temat realizowany podczas lekcji Jak ją uruchamiasz u uczniów? <p>Uczniowie potrafią wykonać różne skoki, biegają, poruszają się na czworakach i pełzają. Wykorzystują woreczki gimnastyczne i piłeczki palantowe do podrzutów i chwytów.</p> <p>Aby uświadomić dzieciom, co już potrafią i powiązać te umiejętności z nowymi, mówię do klasy: <i>Zauważyłam, że potraficie już sprawnie biegać i skakać. W zabawach wykonujecie skoki zajęcze i skoki żabki, potraficie omijać przeszkody i przeskakiwać nad małymi przedmiotami leżącymi na podłodze. Umiecie też czworakować, prześlizgiwać się pod</i></p>	

ławeczką i pełzać jak wąż albo dżdżownica. Celnie trafiacie woreczkiem do kółka lub szarfy leżącej na podłodze. Te wszystkie umiejętności bardzo przydadzą się wam w czasie dzisiejszej lekcji. To, co będziecie dzisiaj robić, jest bardzo podobne do rzeczy, które już umiecie robić.

Sposób podania celów lekcji i sprawdzenia ich zrozumienia przez uczniów

Do tej lekcji poprzedniego dnia ustawiłam na sali gimnastycznej tor przeszkód i zrobiłam cztery zdjęcia w taki sposób, aby na każdym zdjęciu była dobrze widoczna jedna z czterech części toru. Zdjęcia wydrukowałam na kolorowej drukarce. Podczas zbiórki na początku lekcji łączę uczniów w cztery grupy i każda z nich otrzymuje jedno zdjęcie. Zadaniem grup jest odgadnięcie na podstawie zdjęcia, czego będą uczyć się uczniowie. Kiedy jest to już ustalone, podaję jeden, ogólny cel lekcji oraz kryteria sukcesu i mówię do klasy: *Wszyscy, którzy rozumieją ten cel lekcji, ustawiają się w szeregu na białej linii (linia środkowa boiska od siatkówki), kto nie rozumie celu lekcji, pozostaje na miejscu zbiórki.*

Zdjęcia elementów toru przeszkód zostały wykorzystane do ustawienia toru przez uczniów w dalszej części lekcji.

Sposób nawiązywania do celów w czasie toku lekcji

Kiedy został sformułowany tylko jeden cel dla lekcji, nawiązuję do kryteriów jego osiągnięcia. Przechodząc do kolejnych faz lekcji pokazuję uczniom zdjęcia elementów toru i pytam, czy ktoś z nich zauważył, że potrafi już pokonać przeszkodę przedstawioną na zdjęciu lub trafić woreczkiem do celu widocznego na zdjęciu.

Sposób sprawdzenia osiągnięcia celów lekcji podczas ich podsumowania

Kończę lekcję zbiórką uczniów w siadzie skrzyżnym w kręgu lub w rozsypce. Przygotowuję dwie obręcze gimnastyczne (kółka hula-hoop), które symbolizują kryteria sukcesu i wewnątrz każdego z nich umieszczam kółko ringo tak, aby powstała tarcza strzelecka. Każdy uczeń otrzymuje dwa woreczki gimnastyczne. Przez minutę uczniowie rozmawiają w parach i przypominają sobie kryteria sukcesu wyznaczone dla celu dzisiejszej lekcji oraz zastanawiają się, czy spełnili te kryteria. Potem kolejno podchodzą do każdej tarczy i wkładają woreczek w jej wewnętrznym kółku – jeśli kryterium spełnili całkowicie, w zewnętrznym pierścieniu – jeśli uważają, że kryterium spełnili częściowo lub poza tarczą – jeśli uważają, że nie spełnili

danego kryterium. Cała klasa obserwuje efekty – w jakim stopniu spełnione zostały kryteria sukcesu. Wybrany uczeń podsumowuje wynik samooceny uczniów. Jeśli woreczki znalazły się poza tarczą, uczniowie, którzy je tam umieścili, mówią, co chcieliby jeszcze przećwiczyć, żeby osiągnąć cel lekcji.

PRZYKŁAD 2. – dwie kolejne lekcje wychowania fizycznego, II etap edukacyjny

14

<p>Autor</p> <p>Małgorzata Ostrowska</p>	<p>Temat lekcji</p> <p>Przyjęcia i podania piłki sposobem oburącz górnym. Doskonalenie poruszania się po boisku.</p>
<p>Cele lekcji</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odbija piłkę sposobem oburącz górnym i dolnym, • przemieszcza się po boisku krokiem dostawnym w przód, w bok i w tył. 	<p>Cele lekcji w języku ucznia/ dla ucznia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nauczę się odbijać piłkę od siatkówki do partnera. • Nauczę się szybko startować i docierać do piłki podrzuconej w przód, w bok i w tył ode mnie.
<p>Kryteria sukcesu dla ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Odbijam piłkę siatkową sposobem górnym do koleżanki/kolegi – z własnego podrzutu i dorzuconą na wysokość twarzy. • Odbijam piłkę siatkową sposobem dolnym do koleżanki/ kolegi – z własnego podrzutu i dorzuconą przez partnera na wysokość pasa. • Dobiegam do piłki rzuconej do mnie w przód, w bok, w tył i chwytam ją oburącz. 	
<p>Dotychczasowa wiedza uczniów na temat realizowany podczas lekcji</p> <p>Jak ją uruchamiasz u uczniów?</p> <p>Uczniowie wiedzą, jak wygląda postawa siatkarska do odbicia górnego i dolnego, potrafią przyjąć tę postawę. Przemieszczają się po boisku krokiem dostawnym, w przód, w bok i w tył w wolnym tempie, bez piłki. Widzieli wielokrotnie, jak grają w siatkówkę ich starsze koleżanki i koledzy, oglądali mecze siatkówki w telewizji i mają wyobrażenie dotyczące podstawowych sposobów odbicia piłki. Potrafią chwycić piłkę „w koszyczek” ułożony z dłoni, wiedzą, że odbicia piłki w siatkówce to trudna umiejętność techniczna, ale można nauczyć się jej dzięki systematycznej pracy.</p>	

Po zbiórce przeprowadzam zabawę ożywiającą *Rzucanka siatkarska*. Łączę uczniów w dwie grupy, które zajmują miejsca na boisku po przeciwnych stronach siatki. Każdy zespół otrzymuje po 2 piłki. Zadaniem uczniów jest przerzucanie piłek ponad siatką sposobem oburącz górnym przez 3 minuty. Każdy z zespołów stara się, aby piłka nie upadła na podłogę po jego stronie siatki. Celem zabawy jest przypomnienie sobie struktury ruchu: dobiegania do piłki, chwytu jej „w koszyczek” oraz rzutu oburącz ponad siatką, który jest przygotowaniem do odbijania piłki. W trakcie i po zakończeniu zabawy chwalę uczniów za szybkie przemieszczanie się po boisku, za precyzyjne chwytty i rzuty ponad siatką. Podkreślam, że te umiejętności będą na dzisiejszej lekcji bardzo pomocne w nauce odbić piłki do partnera.

15

Sposób podania celów lekcji i sprawdzenia ich zrozumienia przez uczniów

Lekcje wychowania fizycznego są specyficzne ze względu na miejsce ich przebiegu oraz jego wyposażenie. Brak tablicy i ograniczone możliwości wywieszania informacji na sali gimnastycznej lub boisku sprawiają, że komunikacja z uczniami odbywa się głównie za pomocą pokazu i towarzyszącej mu instrukcji słownej. Każda lekcja rozpoczyna się zbiórką uczniów w kręgu w siadzie skrzyżnym.

Celem tej lekcji jest opanowanie konkretnych umiejętności technicznych. Pokazuję, jak wykonać elementy, których uczniowie będą się uczyć i mówię: *Wasze zadanie polega na wyćwiczeniu tego, co zobaczyliście przed chwilą. Jak myślicie, do czego przyda się wam ta umiejętność? Porozmawiajcie o tym przez minutę w parach, a potem przedstawicie swoje pomysły na forum.* Po odsłuchaniu kilku wypowiedzi proszę uczniów, aby zastanowili się, jakie indywidualne cele stawiają sobie na dzisiejszą lekcję, czego chcą się nauczyć i co chcą doskonalić. Doceniam pomysły uczniów. Podsumowuję stwierdzeniem, że cele indywidualne zamykają się w tych, które określiłam dla całej klasy. Przedstawiam je, proszę wybranych uczniów, aby powtórzyli ich brzmienie oraz zawieszam na drabinkach gimnastycznych cyfry 1 i 2, które symbolizują cele lekcji. Proszę, aby wszyscy, którzy rozumieją cele lekcji wstali a ci, którzy nie rozumieją celów, aby pozostali w siadzie skrzyżnym. Jeśli są sygnały niezrozumienia, uczniowie stojący podchodzą do siedzących i wyjaśniają im cele lekcji. Pilnuję, aby ta część lekcji nie trwała dłużej, niż 5 minut.

Sposób nawiązywania do celów w czasie toku lekcji

Po wykonaniu ćwiczenia kluczowego dla osiągnięcia któregoś z celów lekcji proszę uczniów o przypomnienie celów lekcji, ustawienie się przed drabinką z tym numerem celu, którego dotyczyło ćwiczenie i o uzasadnienie decyzji. Jeśli uczniowie ustawili się przed dwoma drabinkami, każda z grup uzasadnia swoją decyzję.

Sposób sprawdzenia osiągnięcia celów lekcji podczas ich podsumowania

Do monitorowania pracy uczniów i pozyskiwania od nich informacji zwrotnej na temat osiągania celów na lekcjach wychowania fizycznego warto wykorzystywać przybory używane podczas lekcji.

Wszyscy uczniowie mają do dyspozycji dwie szarfy – każdą dla oznaczenia jednego z celów lekcji, który osiągnęli. Kolor szarfy nie ma znaczenia. Uczniowie podchodzą do drabinek z cyframi symbolizującymi cele lekcji i zawieszają szarfę na szczebelkach właściwej drabinki. Jeśli uznają, że osiągnęli oba cele – zawieszają szarfy na każdej z drabinek, jeśli jeden cel – zawieszają jedną szarfę przy odpowiednim celu. W przypadku, gdy uznają, że zbliżyli się do celu, ale nie osiągnęli go w stopniu, który ich zadowala, nie zawieszają żadnej z szarf. Wspólnie z uczniami podsumowuję obraz, który widoczny jest na drabinkach i osiągnięcie indywidualnych celów. Uczniowie, którzy nie zawiesili swoich szarf, mówią, nad czym nadal chcą pracować. Doceniam uczniów za umiejętność zestawienia własnych osiągnięć z kryteriami sukcesu oraz za odwagę w podejmowaniu decyzji i wypowiedaniu własnych opinii.

<p>Autor Małgorzata Ostrowska</p>	<p>Temat lekcji Odbicia wiązane. Kierowanie piłki w określone miejsce na boisku po drugiej stronie siatki.</p>
<p>Cel/ cele lekcji Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odbija wielokrotnie piłkę nad głową sposobem górnym i dolnym na zmianę, • przebija piłkę sposobem oburącz górnym na boisko przeciwnika. 	<p>Cele lekcji w języku ucznia/ dla ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nauczę się odbijać piłkę nad głową na zmianę sposobem górnym i dolnym. • Nauczę się kierować piłkę na boisko po drugiej stronie siatki tak, aby zmusić partnera do przemieszczania się.

Kryteria sukcesu dla ucznia

- Wykonuję cykl co najmniej 5 odbić na zmianę sposobem oburącz górnym i dolnym ponad głową.
- Przebijam piłkę w parze z partnerem ponad siatką na przemian daleko i blisko.

Dotychczasowa wiedza uczniów na temat realizowany podczas lekcji

Jak ją uruchamiasz u uczniów?

Uczniowie znają z poprzednich lekcji technikę odbić piłki sposobem górnym i dolnym, potrafią odbić ją kilka razy nad głową. Opanowali już poruszanie się po boisku krokiem dostawnym w przód, w tył i na boki. Wiedzą, że drużyna siatkarska zdobywa punkt, gdy piłka upadnie na boisko przeciwnika lub gdy przeciwnik nie zdoła przebić jej ponad siatką na drugą stronę boiska.

Zależy mi na tym, żeby w jak największym stopniu angażować uczniów do przywoływania ich wiedzy i wyobrażeń o strukturze ruchu oraz uświadamiania sobie posiadanych umiejętności. Po zapoznaniu klasy z tematem lekcji, stawiam pytanie: *Jak myślicie, jaka wiedza i które wasze umiejętności będą przydatne w czasie dzisiejszej lekcji do uczenia się nowych rzeczy?* Doceniam uczniów za ich wypowiedzi, w których wskazali łączność tego, co już potrafią z tym, czego będą się uczyć.

Sposób podania celów lekcji i sprawdzenia ich zrozumienia przez uczniów

Cele lekcji przedstawiam ustnie i proszę uczniów, aby w parach opowiedzieli sobie własnymi słowami, czego będą się uczyć i do czego to jest użyteczne. Po minucie rozmowy w parach wskazuję jedną z nich i proszę o przedstawienie pozostałym uczniom efektów rozmowy. Potem polecam, aby wszyscy, którzy rozumieją cele lekcji podobnie do przedstawionej wersji, utworzyli okrąg, a ci, którzy myślą inaczej, żeby ustawili się wewnątrz okręgu twarzą do kolegów. Jeśli taka sytuacja ma miejsce, uczniowie tworzący okrąg i stojący wewnątrz niego zbliżają się do siebie i chwilę dyskutują na temat rozumienia celów lekcji. Potem wspólnie wyjaśniamy różnice zdań. Czynności te trzeba przeprowadzić bardzo sprawnie, aby cała część wstępna lekcji (przywołanie dotychczasowej wiedzy i przedstawienie celów oraz sprawdzenie ich zrozumienia) nie przekroczyła 5 minut i nie ograniczała czasu lekcji przeznaczonego na aktywność fizyczną uczniów.

Sposób nawiązywania do celów w czasie toku lekcji

Przekazuję uczniom instrukcję do ćwiczenia, które mają wykonać za chwilę i stawiam pytanie: *Z którym celem lekcji związane jest to ćwiczenie?* albo: *Do którego celu lekcji przybliżycie się, gdy wykonacie to ćwiczenie?*

Sposób sprawdzenia osiągnięcia celów lekcji podczas ich podsumowania

W podsumowaniu lekcji wykorzystuję piłki siatkowe, które były wykorzystywane przez uczniów (każdy uczeń ćwiczył z jedną piłką). Trzeba je posprzątać do wózka służącego do przechowywania piłek. Proszę, aby każdy uczeń wziął do rąk jedną piłkę. Wybieram ucznia, którzy przypominają cele lekcji i proszę uczniów, aby włożyli swoją piłkę do wózka, jeśli uważają, że osiągnęli oba cele lekcji. Jeśli są zdania, że nie osiągnęli obu celów, trzymają piłkę nadal w dłoniach. W zależności od wyniku tej samooceny uczniowskiej komentuję efekty lekcji. Zapisuję kredą na podłodze przed siedzącymi uczniami zdanie niedokończone: *Za największe swoje dzisiejsze osiągnięcie uważam.... i chcę pracować nadal nad ...* oraz proszę uczniów, aby w parach dokończyli to zdanie. Potem wybieram kilku uczniów, którzy prezentują wypowiedź na forum.

18

PRZYKŁAD 3. – dwie kolejne lekcje wychowania fizycznego, III etap edukacyjny

Autor Małgorzata Ostrowska	Temat lekcji Nauka rzutu z dwutaktu. Doskonalenie kozłowania w ruchu.
Cele lekcji Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • pokonuje przestrzeń boiska, kozłując, • rzuca piłkę do kosza po dwutakcie. 	Cele lekcji w języku ucznia/ dla ucznia <ul style="list-style-type: none"> • Nauczę się rzucać piłkę do kosza po kozłowaniu. • Będę umiał/a kozłować w biegu.
Kryteria sukcesu dla ucznia: <ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśniam, jak wykonać rzut z dwutaktu z prawej strony kosza. • Wykonuję rzut z dwutaktu z miejsca i po kozłowaniu. • Kozłuję w biegu, zmieniając rękę kozłującą i kierunek biegu. 	

Dotychczasowa wiedza uczniów na temat realizowany podczas lekcji Jak ją uruchamiasz u uczniów?

Uczniowie w gimnazjum mają już wiele nawyków ruchowych dotyczących operowania piłką koszykową. Potrafią sprawnie koźłować ją dominującą ręką w marszu i biegu, rzucają piłkę do kosza po zatrzymaniu i z miejsca, np. wykonują rzut wolny, stojąc naprzeciw kosza.

Podczas lekcji poświęconych elementom technicznym często korzystam z kamery cyfrowej z wbudowanym projektorem, który umożliwia wyświetlenie na ścianie obrazu o wielkości 3x5 metrów natychmiast po nagraniu filmu. Aby przywołać dotychczasowe umiejętności uczniów, korzystam z nagrania z wcześniejszych lekcji. Podczas zbiórki wyświetlam na ścianie dwuminutowy fragment filmu, na którym uczniowie koźłują piłkę w biegu i wykonują do kosza rzut wolny. Potem mówię do klasy: *Dobrze wam idzie koźłowanie piłki bez zmiany kierunku i ręki koźlującej. Potraficie wykonać celne rzuty wolne do kosza. Wiem, że chętnie uczycie się nowych rzeczy. To, co dzisiaj będziecie robić, przypomina to, co już umiecie. Dodamy tylko taki sposób wykonania, który pozwoli wam jeszcze lepiej grać w koszykówkę.*

Sposób podania celów lekcji i sprawdzenia ich zrozumienia przez uczniów

Informację o celach lekcji przekazuję uczniom ustnie, a następnie dwukrotnie wykonuję pokaz rzutu piłki do kosza i techniki koźłowania ze zmianą ręki oraz kierunku biegu. Po pokazie stawiam pytanie: *Kto z was wie, jakie są cele dzisiejszej lekcji?* Po zasygnalizowaniu tego wybieram ucznia, który udziela odpowiedzi. Jeśli odpowiedź jest zgodna z celami, proszę uczniów o zasygnalizowanie kciukiem, czy rozumieją cele lekcji: kciuk w górę – rozumiem je całkowicie; kciuk w bok – nie mam pewności, czy dobrze rozumiem; kciuk w dół – nie rozumiem celów lekcji. Jeśli zauważam sygnały braku zrozumienia celów lekcji, proszę jednego spośród tych, którzy rozumieją cele, o wyjaśnienie kolegom, o co w nich chodzi.

Sposób nawiązywania do celów w czasie toku lekcji

Przed podaniem instrukcji do każdego ćwiczenia informuję uczniów, którego celu lekcji ono dotyczy i podaję kryterium sukcesu, np.: *Ćwiczenie, które teraz wykonacie, prowadzi was do osiągnięcia celu drugiego. Będziecie w nim zwracać szczególną uwagę na to, żeby zawsze koźłować piłkę tą ręką, która pozwala utrzymać piłkę dalej od przeciwnika.* Potem przekazuję dokładną instrukcję do ćwiczenia i pokazuję technikę wykonania. Nagrywam ćwiczących uczniów, aby mogli dokonać samooceny albo oceny koleżeńskiej i poprawiać technikę.

Sposób sprawdzenia osiągnięcia celów lekcji podczas ich podsumowania

Podsumowanie lekcji odbywa się podczas zbiórki. Uczniowie siedzą na podłodze w luźnej gromadzie. Proszę ich, aby przypomnieli cele lekcji. Potem z projektora kamery wyświetlam na ścianie kilka klipów (do 2 minut) z nagrania fragmentów gry, w której uczniowie mieli zadanie zastosować elementy, ćwiczone podczas lekcji. Uczniowie przyglądają się swojej grze, a potem sygnalizują, na ile w ich ocenie cele lekcji zostały osiągnięte. Ten, kto uważa, że osiągnął oba cele lekcji – wstaje; ten, kto jest zdania, że osiągnął jeden z celów lekcji – robi siad skrzyżny; ten, kto myśli, że nie osiągnął żadnego z celów lekcji – wykonuje leżenie na brzuchu. Potem uczniowie wypowiadają się o tym, co chcą poprawić, aby zbliżyć się do osiągnięcia celów lekcji. Cała ta część nie powinna przekroczyć 5 minut.

20

<p>Autor</p> <p>Małgorzata Ostrowska</p>	<p>Temat lekcji</p> <p>Współpraca zawodników w formacji ataku prowadząca do wykonania rzutu do kosza.</p>
<p>Cel lekcji</p> <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> współpracuje z kolegami z drużyny w celu oddania skutecznego rzutu do kosza. 	<p>Cele lekcji w języku ucznia/ dla ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> Nauczę się współpracować z kolegą podczas ataku na kosz przeciwnika. Nauczę się zbierać piłkę z tablicy po niecelnym rzucie do kosza.
<p>Kryteria sukcesu dla ucznia</p> <ul style="list-style-type: none"> Podaję piłkę w biegu z kolegą i kończę akcję rzutem z dwutaktu do kosza. Wyjaśniam, gdzie najlepiej ustawić się na boisku, aby przejąć piłkę, która nie wpadła do kosza po rzucie przeciwnika i co zrobić. 	
<p>Dotychczasowa wiedza uczniów na temat realizowany podczas lekcji</p> <p>Jak ją uruchamiasz u uczniów?</p> <p>Uczniowie potrafią przemieszczać się po boisku, kozłując prawą i lewą ręką ze zmianą kierunku biegu, podawać piłkę w parach w miejscu i w ruchu, opanowali rzut z dwutaktu do kosza po kozłowaniu.</p> <p>Na początku lekcji proszę, aby uczniowie powiedzieli, co już potrafią robić, aby skutecznie</p>	

grać w koszykówkę. Kiedy klasa wymieni elementy techniczne lub taktyczne, wyrażam uznanie dla dotychczasowych osiągnięć uczniów. Potem wybieram spośród nich te, które są bazą do kształcenia umiejętności stanowiących cele dzisiejszej lekcji i wskazuję je uczniom. Na zakończenie mówię: *Dzięki temu, że potraficie już to wszystko wykonać, bardzo szybko połączycie te elementy i nauczycie się współpracy, aby oddać celny rzut do kosza.*

Sposób podania celów lekcji i sprawdzenia ich zrozumienia przez uczniów

Informację o celach lekcji przekazuję wprost podczas zbiórki, kiedy jeszcze uwaga uczniów skupiona jest na tym, co już umieją. Mówię do klasy: *Dzisiaj stoją przed wami dwa nowe cele. Nauczycie się współpracować z kolegą podczas ataku na kosz przeciwnika i zbierać piłkę z tablicy po niecelnym rzucie do kosza.* Potem pytam: *Jak myślicie, dlaczego to jest ważne dla gracza drużyny koszykówki?* Kiedy kilka osób (które sama wybieram) wypowie się na ten temat, proszę uczniów, aby wyznaczyli sobie jedną rzecz pomocną w osiągnięciu celów lekcji, nad którą szczególnie chcą popracować. To będzie indywidualny cel na dzisiejszą lekcję. Proszę uczniów o podzielenie się z kolegami, jak brzmią cele osobiste. Wrócimy do nich w podsumowaniu zajęć. Na zakończenie zbiórki proszę wszystkich, którzy rozumieją cele lekcji, aby wstali. Jeśli jakiś uczeń pozostał w siadzie, proszę, by zadał pytania dotyczące celów lekcji. Uczniowie, którzy rozumieją cele lekcji, wyjaśniają je kolegom.

Sposób nawiązywania do celów w czasie toku lekcji

Kiedy uczniowie skończą rozgrzewkę, skupiam ich uwagę na sobie i pytam, jaki jest pierwszy cel na dzisiejszą lekcję. Potem mówię, że wykonają teraz kilka ćwiczeń, które pozwolą im osiągnąć ten cel. Zachęcam też uczniów, aby pomyśleli o tym, czy wykonane ćwiczenia doprowadziły do osiągnięcia ich celu osobistego.

W dalszym toku lekcji postępuje podobnie, gdy uczniowie przechodzą do cyklu ćwiczeń związanych z celem drugim.

Sposób sprawdzenia osiągnięcia celów lekcji podczas ich podsumowania

Do podsumowania lekcji uczniowie przystępują, siedząc w luźnej gromadzie na podłodze sali gimnastycznej. Przypominają sobie cele lekcji, czyli to, nad czym pracowali. Prezentuję im z rzutnika kamery cyfrowej dwuminutowy fragment filmu nagrany podczas gry właściwej,

przeprowadzonej pod koniec lekcji. Proszę, aby uczniowie zaobserwowali dwie rzeczy – jak współpracują z partnerami, aby oddać rzut do kosza, oraz jak zachowują się po niecelnym rzucie do kosza. Po obejrzeniu filmu uczniowie w parach rozmawiają przez minutę o tym, co zobaczyli na nim, i zastanawiają się, na ile osiągnęli cele lekcji.

Potem wypowiadają się w rundzie, w której kończą jedno z dwóch zdań:

- *Na dzisiejszej lekcji osiągnąłem/osiągnęłam cele, ponieważ...*
- *Na dzisiejszej lekcji nie osiągnąłem/nie osiągnęłam celów lekcji, gdyż...*

Potem wspólnie zastanawiamy się, co chcemy zmienić i nad czym nadal chcemy pracować, aby poprawić umiejętności gry w koszykówkę.

Kilka przydatnych sposobów

na uświadamianie uczniom celów lekcji z użyciem TIK

1. Bogumiła Tryzna, język polski, technikum, Darłowo (przykłady 1.–2.)

Przygotowuję awatar (wirtualnego nauczyciela) – np. postać z omawianej lektury, który prezentuje cele i kryteria. Można takiego nauczyciela stworzyć w programie Voki (www.voki.com oraz www.ceo.org.pl/pl/cyfrowaszkola/news/tworzenie-awatarow). Program jest tak prosty, że nawet użytkownik, który nie zna języka angielskiego, potrafi stworzyć mówiącą postać. Wirtualnego nauczyciela trzeba przygotować wcześniej w domu. Można pomyśleć, jak ułatwić sobie pracę i wybrać taką postać z galerii w programie, by kojarzyła się dzieciom z utworem literackim, z lekcjami z nauki o języku, ortografii itp. Najlepiej do prezentacji wirtualnego nauczyciela wykorzystać komputer z rzutnikiem i ekran. Konieczne są też głośniki.

- Podaję temat lekcji i tworzę z uczniami kolejne gałęzie mapy myślowej odpowiadającej tematowi (najlepiej wpisywać pytania, które nasuwają się uczniom). Pracuję na komputerze, a uczniowie obserwują kolejne etapy na obrazie z rzutnika. Otrzymana w ten sposób mapa z rozgałęzieniami pokaże, jakie czynności i w jakiej kolejności trzeba wykonać, żeby osiągnąć cel. Jeżeli mapa będzie miała wiele gałęzi, warto z uczniami ustalić kolejność wykonywanych działań. Na podstawie mapy myślowej uczniowie w parach formułują cele własnymi słowami.

Uwaga: Po wcześniejszych wspólnych ćwiczeniach nauczyciela z uczniami, warto przeznaczyć początkowych 5-7 minut lekcji na pracę uczniów samodzielną/ w parach nad stworzeniem własnej mapy myśli prowadzącej do celów. Lepiej sprawdza się wtedy mapa rysowana w zeszycie niż w programie. Jeżeli ktoś jeszcze nie pracował z mapami myśli, pozna tę

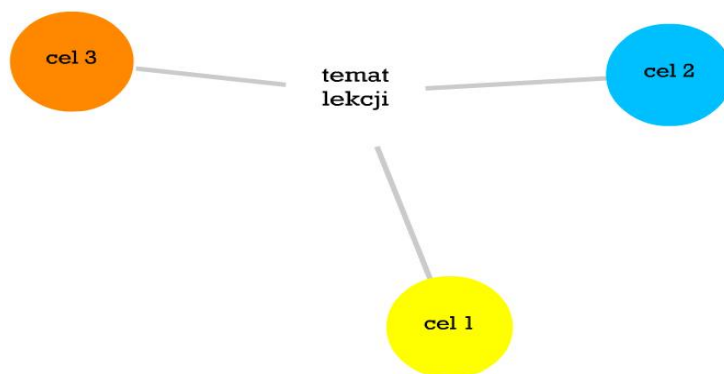
metodę na stronie www.enauczanie.com/narzedzia/mapy-mysli-na-www. Przykładową mapę do tematu *Rozpoznajemy orzeczenia w wypowiedzeniach* przedstawia rysunek.

3. Marta Florkiewicz-Borkowska, język niemiecki, gimnazjum, Pielgrzymowice

Kilka pomysłów na utrwalenie i przechowywanie oraz udostępniania uczniom tematów lekcji wraz z celami i kryteriami ich osiągnięcia.

- **Dropbox** (www.dropbox.com) jest aplikacją na różne platformy umożliwiającą przechowywanie dokumentów w chmurze, czyli tworzenie kopii zapasowych danych na zewnętrznych serwerach. Cele oraz kryteria możemy przygotować np. w Wordzie, a następnie zapisać na koncie w Dropboksie i udostępnić je online uczniom. Aby to zrobić wystarczy wybrać opcję „Share” oraz podać adresy mailowe, na które wysłane będą linki do plików.
- **Pinnball** (www.bbc.co.uk/scotland/pinball/dotdash) to aplikacja do tworzenia map mentalnych. Program pozwala stworzyć przejrzystą mapę myśli złożoną z tematu i celów lekcji. Możemy ją wyświetlać online lub zapisać jako obrazek. Przykład:

- **Padlet** (www.padlet.com) to darmowa tablica korkowa online. Można na niej poprzyczepiać karteczki z wypisanymi celami i kryteriami dla ucznia. Tablicę można zamieścić potem na stronie przedmiotowej lub blogu, bądź zapisać jako obrazek. Podobnie działają aplikacje: **PrimaryWall** (www.primarywall.com), **Spaaze** (www.spaaze.com/home) oraz **Linoit** (www.linoit.com – w programie istnieje również możliwość dodawania filmów i dokumentów).

Sposoby monitorowania i sprawdzania osiągnięcia celów przez uczniów

24

Przykłady z praktyki nauczycieli

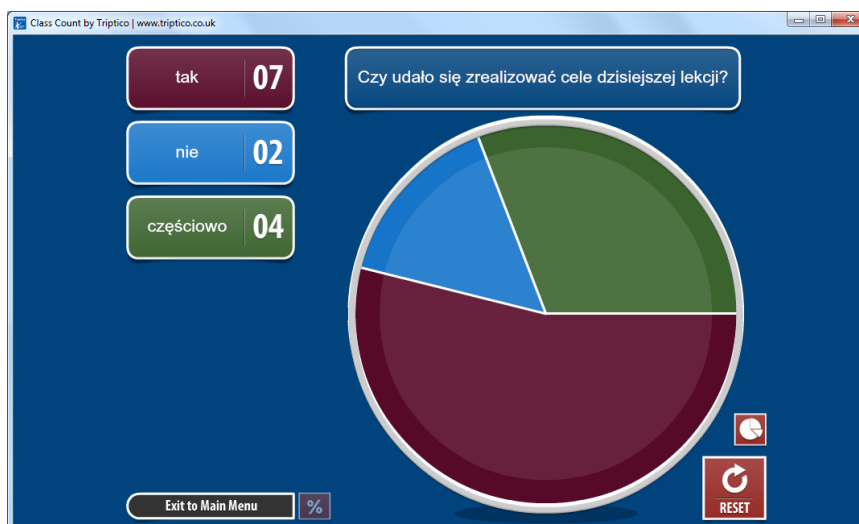
1. Bogumiła Tryzna, język polski, technikum, Darłowo (przykłady 1.– 2.)

Za pomocą gry „papier, kamień, nożyce” uczniowie ustalają role w parze. Ten, kto wygrywa, wybiera: Pytajnik czy Kropka (wariant: nauczyciel – uczeń). Pytajnik ma prawo zadawać pytania związane z lekcją koledze z ławki, który jest tego dnia Kropką. Kropka musi udzielić odpowiedzi. Jeżeli ma kłopot, szuka pomocy w źródłach (podręczniki, słowniki itp.) lub – w ostateczności – u nauczyciela, ale wiedzę od niego uzyskaną musi przełożyć na język zrozumiały dla Pytajnika. Reguły gry w „papier, kamień, nożyce”: uczniowie w parze odliczają: *raz, dwa, trzy!* Na „trzy” obaj uczniowie pokazują jeden z możliwych gestów: otwartą dłoń (papier), pięść (kamień) lub dwa rozstawione palce (nożyce). Wygrywa ten, kto ma przewagę, według zasad: kamień tępi nożyce (wygrywa kamień), papier owija kamień (wygrywa papier), nożyce tną papier (wygrywają nożyce).

2. Zapisanie polecenia zadania domowego kolorem oznaczającym stopień trudności zadania. Uczeń ma do dyspozycji trzy kolory. Każdemu kolorowi przyporządkowany jest stopień trudności zadania (czerwony – trudne, zielony – łatwe, żółty – nie mam zdania). Uczeń zapisuje polecenie, a następnie podkreśla je takim kolorem, który wydaje mu się najodpowiedniejszy w tym momencie. Wykonuje zadanie domowe. Po wykonaniu zadania na marginesie, przy tekście polecenia, rysuje kółko/kwadrat, które oznacza, czy zadanie rzeczywiście było trudne/latwe. Uczeń może prowadzić indywidualny dzienniczek, w którym zaznacza kolor w momencie zadawania zadania i po rozwiązaniu. Notatki można wykorzystać do rozmów z uczniem czy rodzicem lub w inny sposób –zależnie od inwencji nauczyciela. Dobrze jest poinformować rodziców o takiej formie zapisu zadania domowego i zachęcić ich do współpracy. Można zasugerować, żeby rodzice nie ingerowali w zadanie, które zostało oznaczone jako łatwe lub niewiadome, a jeżeli dziecko uzna zadanie za trudne, aby nie spieszyli od razu z pomocą, tylko pozwolili dziecku spróbować rozwiązać zadanie samodzielnie.

- Marta Florkiewicz-Borkowska, język niemiecki, gimnazjum, Pielgrzymowice (Przykłady 2.–7.)**
AnswerGarden (answergarden.ch) to darmowe i proste w obsłudze narzędzie, umożliwiające uzyskanie szybkiej informacji zwrotnej od grupy. Wykorzystuję je, aby uczniowie w skali od 1-10 określili stopień zrozumienia lub osiągnięcia celu lekcji (tylko wtedy, gdy był jeden konkretny). Umieszczam aplikację na stronie przedmiotowej lub blogu. Uczniowie w ciągu niespełna dwóch minut wpisują odpowiednią cyfrę, a ja mam informację zwrotną, którą jednocześnie mogę wyświetlić na tablicy interaktywnej.
- Awwap** (awwapp.com) oferuje białą tablicę do wspólnego tworzenia w czasie rzeczywistym. Piszę zdanie: *Dziś osiągnęłam/osiągnąłem założony cel, gdyż...* Uczniowie, siedząc przy komputerze, mogą dokończyć to zdanie. W ten sposób otrzymuję informację zwrotną w jednym miejscu od wszystkich uczniów.
- Triptico** (www.triptico.co.uk/download) jest darmowym programem online wyposażonym w zestaw interaktywnych aplikacji. Wykorzystuję aplikację Class Count. Tworzę w niej pytanie dotyczące zrealizowania celów lekcji lub zrozumienia materiału. Podaję dwie lub więcej możliwych odpowiedzi. Uczniowie kolejno podchodzą do tablicy interaktywnej i zaznaczają pasującą im odpowiedź. Jednocześnie z pojawiających się odpowiedzi tworzy się na bieżąco wykres kołowy. Przykład:

- Padlet** (www.padlet.com), **PrimaryWall** (www.primarywall.com), **Linoit** (www.linoit.com), **Spaaze** (www.spaaze.com/home). Przypinam uczniom na „ścianie” karteczkę, na której zapisane są niedokończone zdania: *Dziś nauczyłem się, że..., Zrozumiałem/am, że..., Chciałbym jeszcze popracować nad....* Uczniowie mają dopisać na swoich karteczkach zakończenia do podanych zdań zgodnie z kolejnością. W ten sposób w jednym miejscu zbierzemy wszystkie opinie uczniów dotyczące naszej lekcji.

7. **ProProfs** (www.proprofs.com) to darmowe i proste w obsłudze narzędzie online, umożliwiające tworzenie ankiet, **Dysk Google** (drive.google.com) jest narzędziem do wspólnego tworzenia dokumentów, prezentacji czy ankiet w chmurze, a dzięki **Socrative** (www.socrative.com) nauczyciel w czasie rzeczywistym z wykorzystaniem urządzeń mobilnych może zorganizować głosowanie lub ankietę, działać laptopem i mieć podgląd wszystkich wyników oraz otrzymywać informację zwrotną na temat poziomu zrozumienia lekcji czy też sprawdzić osiągnięcie celów lekcji. Te narzędzia wykorzystują jako test z tylko jednym pytaniem w celu sprawdzenia osiągnięcia celów. Pytania mogą być sformułowane następująco: *Czy uważasz, że cele lekcji zostały zrealizowane?* (3 możliwości odpowiedzi: tak, nie, częściowo) albo: *Określ w skali od 1 do 5, w jakim stopniu zrozumiałeś materiał przedstawiony na dzisiejszej lekcji?*
8. W pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:
- www.classdojo.com. Jest to platforma pozwalająca założyć wirtualną klasę i zarządzać nią. Każdy uczeń ma swojego awatara, któremu przyznajemy punkty. Uczeń posiada swoje indywidualne konto, dzięki czemu można sprawdzić za co otrzymał punkty. Na przykład w klasie uczniów uczęszczających na zajęcia rewalidacyjne prowadzący po wykonaniu konkretnego zadania przydziela punkty za spełnienie poszczególnych kryteriów sukcesu. Daje też szansę uczniowi na dokonanie samooceny i przydzielenie sobie punktów. Korzystając z widoku przyznanych punktów na ClassDojo, można razem z uczniem podsumować zajęcia. Ponieważ zajęcia specjalistyczne nie zawsze kończą się spełnieniem wszystkich kryteriów, można z pomocą przedstawionego narzędzia nagradzać również zaangażowanie i uwagę poświęconą zadaniu.
  - Każda aktywność w czasie zajęć specjalistycznych związana jest z dążeniem do osiągnięcia określonych celów terapeutycznych, korekcyjnych lub rewalidacyjnych. Często podczas zajęć dotyczących np. rozwijania umiejętności pisania i czytania uczeń robi kolejne kroki w stronę oczekiwanych rezultatów. Bardzo ważne dla motywacji ucznia jest zaznaczenie punktu, w którym zaczyna on pracę nad jakimś obszarem, i rejestrowanie kolejnych etapów drogi do celu. Można do tego wykorzystać kamerę, nagrywanie dźwięku (podczas czytania), robienie zdjęć (kiedy pracujemy nad grafomotoryką). Dzięki powstałej dokumentacji uczeń może samodzielnie dostrzegać różnice pomiędzy poszczególnymi etapami swojej pracy. Dokumentacja może być też cenna dla współpracy z rodzicami uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Zastosowanie TIK w realizacji celów uczenia się

Narzędzia TIK wykorzystywane w poszukiwaniu informacji

Technologia informacyjna umożliwia teleedukację (nauczanie zdalne) oraz zastosowanie wielu innych **dotatkowych strategii nauczania i uczenia się**. Mogą one pozytywnie wpłynąć na efektywność pracy i podnieść osiągnięcia szkolne. Pozwalają na szybką wymianę informacji oraz dzielenie się wiedzą i doświadczeniami. Świetnie się sprawdza w poszukiwaniu, selekcjonowaniu, gromadzeniu i przetwarzaniu informacji.

Sama technologia informacyjna oddana w ręce uczniów nie gwarantuje sukcesu edukacyjnego. Naszym celem nie jest zastąpienie edukacji językowej, matematycznej, przyrodniczej, medialnej, muzycznej, plastycznej czy innej edukacją informatyczną. Chcemy za pomocą TIK racjonalnie wspierać uczniów w nauce czytania, pisania, liczenia, komunikowania się w języku ojczystym oraz językach obcych, kształcić artystycznie i medialnie, wprowadzać w problemy najbliższego otoczenia i współczesnego świata, realizować edukację globalną i obywatelską.

Niejednokrotnie wystarczy na lekcji kilkunastominutowy kontakt uczniów z TIK w konkretnym celu, po którym następuje powrót do aktywności bez udziału tych narzędzi. Jeśli na przykład w czasie lekcji języka polskiego potrzebny jest fragment lektury lub artystyczne wykonanie wiersza, nauczyciel może szybko skorzystać z jednego z ponad dwóch tysięcy darmowych audiobooków dostępnych pod adresem wolnelektury.pl/katalog/audiobooki.

Informacje ze źródeł internetowych często mogą się okazać przydatne. Uczniowie mogą pozyskiwać je i gromadzić zarówno w klasie, jak i w domu, wykorzystując przeglądarki internetowe. Najczęściej wykorzystywanymi przeglądarkami są: Internet Explorer, Google Chrome, Mozilla Firefox, Opera. Wszystkie dysponują podobnymi funkcjonalnościami, mają intuicyjne menu, a większość użytkowników nie ma problemów z posługiwaniem się nimi. Po uruchomieniu przeglądarki możesz przystąpić do wyszukiwania i gromadzenia informacji ze źródeł internetowych. Służą do tego **wyszukiwarki**. Najpopularniejszą z nich jest Google (www.google.pl) oferująca bardzo zaawansowane opcje wyszukiwania oraz wiele przydatnych usług i narzędzi, m.in. kalendarz, pocztę i elektronicznego tłumacza. Pozwala też na zamieszczanie w sieci i dzielenie się dokumentami, np. plikami graficznymi lub filmami

wideo. Poznanie usług i narzędzi Google ułatwiają tutoriali (poradniki „krok po kroku”) zamieszczone w internecie: instrukcja.pl/szukaj/tag/google.

Na stronie naszego kursu (Strona główna → Mój kurs → Samouczki) zostało zamieszczonych wiele interaktywnych samouczków, w tym samouczek Google’a, który pozwala opanować umiejętność korzystania z ciekawych funkcji wyszukiwarki, takich jak wyszukiwanie z wykorzystaniem fraz złożonych, korzystanie z tzw. katalogów stron, używanie Google’a w roli kalkulatora i zabezpieczenie przed niepożądanymi treściami.

W internecie dostępna jest wielka ilość informacji o różnej jakości i wiarygodności. Polecenie uczniowi, aby odnalazł określoną informację bez wskazania mu odpowiednich stron oraz podpowiedzi, jak ich szukać, prawdopodobnie nie przyniesie pożądanego efektu. Warto więc korzystać z narzędzi umożliwiających zaawansowane wyszukiwanie w programie Google, szczególnie do wyszukiwania otwartych zasobów edukacyjnych (OZE). Materiały publikowane na licencjach CC można wyszukiwać za pomocą **Search Creative Commons** (search.creativecommons.org), **Google** (www.google.pl/advanced_search?hl=pl), **Flickr** (www.flickr.com – przede wszystkim grafika), a także bardzo wygodnego w obsłudze **Let’s CC** (eng.letscc.net).

Więcej przykładów zastosowania wyszukiwarek do pozyskiwania materiałów na wolnych licencjach oraz szczegółowe porady dotyczące ich ustawień znajdziesz w *Przewodniku po Otwartych Zasobach Edukacyjnych*.²

Po czym poznać, że użycie TIK na danej lekcji było celowe i zwiększyło szanse osiągnięcia celów przez uczniów?

Odpowiedzi na to pytanie można udzielić, gdy możliwe jest porównanie efektów uczenia się z wykorzystaniem TIK z efektami uczenia się bez użycia TIK. Można uznać następujące kryteria takiej oceny. Uczniowie:

---

² Karolina Grodecka, Kamil Śliwowski, *Przewodnik po Otwartych Zasobach Edukacyjnych*.

Źródło: http://koed.org.pl/wp-content/uploads/2012/03/OZE_przewodnik_v4.pdf

- byli skoncentrowani na celach uczenia się, a nie na obsłudze narzędzi TIK,
- szybciej osiągnęli cele uczenia się niż bez wykorzystania TIK,
- więcej się nauczyli (pod względem wiedzy, świadomości i umiejętności),
- byli bardziej zaangażowani w uczenie się oraz aktywni intelektualnie,
- potrzebowali mniej czasu na opanowanie tych samych umiejętności niż przy zastosowaniu tradycyjnych metod nauczania.

Warto porównywać efekty wcześniej stosowanych metod tradycyjnych z efektami stosowania TIK. Praktyki, które poprzez zastosowanie TIK dały lepsze efekty, uznamy za dobre.

Jeśli w ocenie nauczyciela efektywność wykorzystania TIK jest bardzo niska, warto poznać przyczyny tej sytuacji. Być może uczniowie lub nauczyciel nie są gotowi do wykorzystania TIK ze względu na brak potrzebnych umiejętności, wystąpiły trudności techniczne (włączenie automatycznych aktualizacji na komputerach, brak współpracy między urządzeniami IT itp.), organizacja lekcji lub logistyka wydłużała czas realizacji zadań (np. uczniowie pojedynczo podchodzą do tablicy interaktywnej, aby wykonać kolejne element ćwiczenia) i wiele innych. Naprawdę warto dobrze przemyśleć **cel oraz sposób użycia TIK** i zawsze tak dobierać trudność i rodzaj zadań oraz wykorzystywane narzędzia, aby dać uczniom jak największe szanse na sukces edukacyjny – osiągnięcie celów uczenia się

Zadania do modułu II

Zadanie nr 1 dla nauczyciela – obowiązkowe

Zapoznaj się z materiałem modułu I. Zaplanuj lekcję i uzupełnij plik „Szablon lekcji”, który przekazał ci koordynator.

Zadanie nr 2 dla nauczyciela – obowiązkowe

Przeprowadź zaplanowaną lekcję. Podziel się z koordynatorem i innymi nauczycielami wrażeniami na temat przekazywania uczniom celów lekcji, pracy nad ich realizacją oraz podsumowania lekcji uwzględniającego odniesienie się do celów.

Zadanie nr 1 dla koordynatora – przekazanie materiałów

Przełącz nauczycielom TIK materiały z kursu – „Treść modułu II” i „Szablon lekcji”. Najlepiej wyślij im pliki drogą elektroniczną.

Zadanie nr 2 dla koordynatora – zaplanowanie lekcji

Zaplanuj lekcję i uzupełnij „Szablon lekcji”. Przeprowadź zajęcia według pomysłu opisanego w szablonie. Podziel się z nauczycielami wrażeniami na temat podawania uczniom celów lekcji, pracy nad ich realizacją oraz podsumowania lekcji uwzględniającego odniesienie się do celów.

Zadanie nr 3 dla koordynatora – sprawozdanie

Zbierz pytania nauczycieli dotyczące określania celów uczenia się uczniów i kryteriów sukcesu (jeśli je mają). Możesz skorzystać z pomocy mentora w uzyskaniu odpowiedzi.

Wypełnij sprawozdanie na platformie kursu. Dołącz do sprawozdania wypełniony przez siebie plik „Szablon lekcji”.

Wskazówka: **Komunikacja z nauczycielami nie musi odbywać się w czasie rzeczywistym.** Możesz wykorzystać w tym celu różne możliwości, które daje technologia informacyjna, w tym szczególnie usługi Google opisane w materiale do modułu.

Ponadto możesz skorzystać z innych możliwości TIK, np. zorganizować konferencję zespołu nauczycieli z wykorzystaniem komunikatora internetowego Skype lub innego. O funkcji rozmowy konferencyjnej przeczytasz na stronie www.skype.com/intl/pl/features/allfeatures/conference-calls.

Skype to popularny, darmowy komunikator internetowy umożliwiający kontakt dowolnej liczby osób posiadających stały dostęp do sieci internetowej. Pozwala na przesyłanie obrazu rozmówcy poprzez kamerę internetową, posiada funkcję typowego tekstowego komunikatora internetowego (czyli bezpośredniej wymiany informacji tekstowych za pomocą ręcznie wpisywanych wiadomości) oraz możliwość przesyłania plików. Aby móc korzystać ze Skype’a, niezbędne jest jego zainstalowanie na komputerze, oraz posiadanie mikrofonu i głośników (lub słuchawek z mikrofonem). Do sesji video potrzebna jest również kamera internetowa. Informacje, jak korzystać ze Skype’a, znajdziesz tutaj:

Strona główna Skype’a w języku polskim: www.skype.com/intl/pl/home. Poradnik na temat rozmów głosowych: www.skype.com/intl/pl/features/allfeatures/skype-to-skype-calls. Informacje o rozmowach video: www.skype.com/intl/pl/features/allfeatures/video-call.

Sprawozdanie i terminy modułu II

Po wykonaniu zadań przez nauczycieli oraz zrealizowaniu zadań koordynatora, wypełnij formularz sprawozdania na platformie kursu i dodaj załącznik „Szablon lekcji”. Po opublikowaniu sprawozdania otrzymasz informację zwrotną od mentora.

Moduł II trwa **od 7 stycznia 2014 r. do 26 stycznia 2014 r.**

Sprawozdanie należy opublikować **do 26 stycznia 2014 r.**

Powodzenia!

31

O Autorce

Małgorzata Ostrowska – nauczycielka biologii i wychowania fizycznego w gimnazjum i liceum ogólnokształcącym. Od wielu lat współpracuje z CEO jako kierowniczka i mentorka w kursach internetowych oraz autorka materiałów dydaktycznych. Jest trenerką w programie *Szkoła ucząca się*, prowadzi warsztaty dla rad pedagogicznych. Szczególnie zaangażowana jest w programach CEO *Nauczycielska Akademia Internetowa*, *Akademia uczniowska* i *Aktywna edukacja*. Interesuje się psychologią i ekorozwojem, a jako formy relaksu preferuje narty, pływanie, jogging, siatkówkę i turystykę górską.

Pewne prawa zastrzeżone

O ile nie zaznaczono inaczej, materiały prezentowane w kursach *Aktywnej edukacji* możesz kopiować, zmieniać oraz nieodpłatnie rozpowszechniać i prezentować w całości lub fragmentach pod warunkiem podania źródła, oznaczenia autora oraz instytucji sprawczej (Centrum Edukacji Obywatelskiej), a także zaznaczenia, że materiał powstał przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej w ramach projektu „Wdrożenie podstawy programowej kształcenia ogólnego w przedszkolach i szkołach”.